

Vì quá nhiòu ngòñi lo sợ là nòñ kinh tò nói chung sợ “ròì” vào mọt cuòc khòng hòng tròm tròng và kéo dài, nên cuòc lo sợ chung vò mọt tòòng lại quá móm đã gây nên mọt khòng hòng tâm lý: tò sợ kò nghò Dow Jones (Dow Jones Industrial Average) đã sọt móm, sọt thòp nhòt trong vòng 20 năm qua. Tòng sợ còu đòì vòì mòi hàng hóa và đòch vò đã giòm bọt ròt nhiòu, và tòng sợ thu hòch cò a các ngân hàng đã sọt ròt sâu.

Các sò thòng kê cò a kinh tò Móm báo hiòu là: toàn thò nòñ kinh tò Móm ròt có thò xuòng thòp hòñ bao giò hòt so vòì giai đòñ 30 năm vò a qua. Các tin tòc bọt òñ đó, đi đòì vòì tin tòc bì quan trên thò tròòng chòng khoán và thò tròòng tín đòng (credit market) đò đò quét sòch mòi thái đò và tin tòòng òc quan sau mòi y vò tăng sò òòng tín đòng cho các ngân hàng tín đòng ngay ngày 13-10 vò a qua.

Tò sợ Dow vò a mòi tòt giòc 733 đòì m, tòc là gòñ 8%, vì quá nhiòu ngòñi lo sợ là Móm bọt đòu mọt giai đòñ nòñ kinh tò thoái trào (economic recession). Không ai tin tòòng là các ngân hàng thòòng mòi (commercial banks) có đò khò năng và thiòñ chí đò đòy toàn thò nòñ kinh tò lên mọt giai đòñ thò nh vòòng lâu dài. Ngòñi nào có sòñ tiòt kiòm (savings) đòu tò thái đò dè đòt, không tin tòòng òc quan vò tòòng lai, òñ hòng đòñ tiòu thò và đòu tò.

Không nhòng tò sợ Dow mà thôi: nhiòu tò sợ kinh tò khác cũng bìñ chuyòñ theo cùng chíu: tò sợ Standard & Poor's 500 cũng tòt giòc 9%. Nói tòng quát thì giòì đòu tò chòng khoán bì thiòt mọt mọt triòu triòu (sò 1 theo sau bì ò 12 sò không) vì thò tròòng chòng khoán đã tòt giòc quá móm.

Còn nhiòu triòu chòng suy bìñ khác nòa: tòng sợ còu đòì vòì các nguyên liòu kò nghò (industrial raw materials) cũng tòt giòc mau chóng, nhòt là giá đòu hò a và kim khí đòng (copper).

Tòt giòc cò a các chòng khoán (stocks) đã đòy giòì đòu tò (investors) vào khu vòc chòc chòñ hòñ, nhòt là trái phiòu kho bìc (Treasury Bond). Vì sò còu tăng quá mau, nhòt là Trái Phiòu Kho Bòc hai năm (Two-year Treasury Bond) nên giá đã tăng và sò òòì đã tòt xuòng 1.6%.

Nhiòu bìñ chuyòñ bìt òòì đòñ đòp, ròì òòì nhiòu tin đòñ đòì vò nhòòc đòì m cò a toàn thò hò thòng kinh tài, nhòt là trong lãñh vòc kò nghò quỹ đòu cò ((hedge-fund industry).

Thị trường chứng khoán gây mất bình tĩnh không khí hoang mang. Mới đây, chủ tịch Dự Trữ Liên bang (Federal Reserve chairman) Ben Bernanke nhận nhiệm vụ là toàn quyền kinh tế sẽ giúp mất thị trường khó khăn mặc dù là chính phủ liên bang (Federal Government) đã giải phóng 700 tỷ (\$700 billion, nghĩa là sẽ 7 theo sau 11 số không) để các ngân hàng kinh tế có thể phục hồi tín dụng hoạt động kinh tế toàn diện.

Ông Bernanke đã nói: “Đầu tiên công tác ổn định tài chính là bước quan trọng đầu tiên, nhưng dù nó có đầu tiên như vậy hay không, không phải vì thế mà kinh tế phục hồi lập tức. Sau chốt, ổn định tín dụng hoạt động kinh tế, sau thời kỳ ngắn sẽ tiếp theo, sẽ tùy thuộc phần lớn vào thị trường ổn định tài chính và tín dụng trở lại mức hoạt động bình thường hơn” (“Stabilization of the financial markets is a critical first step, but even if they stabilize as we hope they will, broader economic recovery will not happen right away. Ultimately, the trajectory of economic activity beyond the next few quarters will depend greatly on the extent to which financial and credit markets return to more normal functioning”).

Ông Bernanke nhận nhiệm vụ rằng nền kinh tế đã bắt đầu thoái hóa ngay trước cuộc khủng hoảng tài chính trong tháng 9 vừa qua: thị trường, toàn thị trường máy sẽ ngừng đã chấm dứt; khi sẽ ngừng đã giảm dần; giá bắt đầu giảm sẽ tiếp tục giảm mau chóng; sẽ tiêu thụ của toàn dân đã giảm; khi bắt đầu tiếp tục giảm xu hướng giảm; và bắt đầu cũng sẽ ngừng..

Ông Bernanke không nói rõ mức độ quan trọng là lãi suất (interest rate) có xu hướng hay không, vì nó là mức độ biến động trong mức độ ảnh hưởng. Hiện nay còn một trường hợp quan trọng hơn như là: người ta đang nhận toàn thị trường kinh tế. Mức bắt đầu một giai đoạn khó khăn hơn nữa vì người nào có khả năng đầu tư cũng hy vọng và đòi hỏi mức lãi suất quá lớn, sẽ lãi để biến động để bù vào số vốn mà ai cũng lo sợ vì kinh nghiệm vừa qua quá sâu cay.

Trường hợp biến chuyển quá bất lợi nó có thể làm mất hút số vốn đầu tư, thì mức lãi suất, dù lớn tới đâu, cũng có thể biến số vốn thành con số không. Biến chuyển gần đây biến thị trường chi tiêu hàng nào?

Người ta đang nhận toàn thị trường kinh tế. Mặc không sao tránh được mất thị trường suy biến nặng nề. Trường hợp đầu tiên là rất nhiều người lo sợ vì hiện nay rất nhiều người đã mất việc; lợi tức của những người làm thuê cũng giảm dần vì số người thất nghiệp tăng quá mau, nó khiến các thị trường mất hút rất khó bán, và mức độ mất hút quá mức khi nhìn thấy các nhà sản xuất ra chúng

giảm; nghĩa là khả năng tiêu thụ của đời chúng giảm có thể lỗi toàn thể nền kinh tế xuống giảm.

Bộ Thương Mại (Commerce Department) vừa cho biết rằng trong tháng vừa qua số tiêu thụ đời chúng đã giảm 2%, nghĩa là ta có thể bắt đầu một giai đoạn suy thoái.

Phải chăng ta đang bắt đầu một thời kỳ suy thoái? Có phải là quá bi quan hay không nếu ta chỉ đời một giai đoạn xuống giảm còn sâu xa hơn nữa? Các số chỉ về tiêu thụ (consumer spending) vốn được coi là căn bản để đo lường hàng tiêu dùng của toàn thể nền kinh tế.

Khả năng tiêu thụ của toàn dân cư giảm dần tức là toàn thể nền kinh tế bắt đầu một thời kỳ suy thoái. Vì chỉ về tiêu thụ (consumer spending) đo lường khả năng kiếm tiền của toàn dân, - nghĩa là đo lường hàng tiêu dùng của toàn thể nền kinh tế. Mà thống kê (statistics) xuất bản này không cho phép quan chú nào. Trong ba tháng vừa qua, số xe hơi bán đã giảm 3.8%, và cùng thời kỳ đó, một số ngành khác bắt đầu giảm bớt: đồ đạc, điện khí (electronics), quần áo, thực phẩm mới lạ.

Không riêng tại Hoa Kỳ mà thôi: nhiều xứ khác tại Âu và Á Châu cũng bắt đầu một giai đoạn tiêu thụ. Giá xăng đang lên cao (quá 4 dollars một gallon) nay sẽ xuống (gần 3 dollars một gallon) vì một nguyên nhân số giảm số tiêu thụ do ngành bán lẻ cho nhiều thị trường khác cần thời gian. Dầu thô (crude oil) đang quá 100 dollars một thùng, nay giảm xuống còn dưới 70 dollars một thùng (tuần trước ba tháng 10/08), mà tình trạng tiêu thụ vốn cư giảm dần mãi!

Trong khi đó, thị trường tín dụng vốn gặp nhiều khó khăn, nghĩa là các ngân hàng thương mại không cho vay để thúc đẩy kinh tế hoạt động, - mà ngược lại số xu hướng không hoạt động thêm nữa vì khả năng tiêu thụ của toàn dân quá yếu kém.

Ngay tại Hoa Kỳ, chính phủ đầu tư vào hệ thống ngân hàng tới 700 tỷ Mỹ Kim mà toàn thể nền kinh tế vốn không thấy hoạt động hơn chút nào, nghĩa là hoạt động số xu hướng vốn chưa thấy tăng.

Tại sao thế? Vì một phần lớn nền kinh tế Mỹ hoạt động trong ngành xuất cảng, mà các xứ về tiêu thụ hàng Mỹ đang bắt đầu bước vào một thời kỳ suy thoái.

Vò lòi, ngay hò thòñg ngân hàng Mò cũng đang lúng túng. Nhà nòñ c còp phát 700 tñ dollars đò ngân hàng thúc đò y guòñg máy sòñ xuòt hòt đòñg nhiòu hòñ; nhòñg sòñ xuòt nhiòu hòñ thì bán cho ài?, vì mải lòi c cò a ngòñ i tiêu thò hiòñ quá yòu kém!

Ta hãy xét tròñg hòp cò a hai ngân hàng thòñg mòi lòn bò c nhòt tòi xò này: J. P. Morgan Chase và Wells Fargo. Cò hai cùng tuyên bò ròñg bò cho vay (consumer operations department) không thò hòt đòñg thêm vì tùy thuò c vào khò i tín đòñg (volume of credit) tăng hay giò m, không phò i vì ngân hàng muòñ cho vay nhiòu hay ít.

Qũy Dò Trò Liên Bang đã tóm tñt mòi c hòt đòñg kinh tê tññg khu vò c trong toàn quò c, đo lòiñg đòñg u kiòñ hòt đòñg cò a mòi ngành, và đã đo lòiñg rõ ràng đòñg u kiòñ hòt đòñg quá khó khăn cò a mòi khu vò c. Toàn xò thì tóm tñt nhò sau:

Sò dĩ toàn thò ñòñ kinh tê trò trò là vì không mòi y ài tin tññg lòi c quan vào tññg lai (high level of uncertainty about the economic outlook or concerns over the availability of credit).

Nói chung thì giòi giàu có xò a nay vòñ thò a mải lòi c trong các tiêu thò phò tròñg (conspicuous consumption) nay cũng tñ giòi hòñ trong các đòch vò mua bán (cautious shoppers). Tò nhiên, các sòñ phò m xa xò nay ò ò m, nhò xe hòñ loòi sang, các sòñ phò m đòñn tñ (electronics) , các hàng phò tròñg (nhò đò fashion, jewelry), du lòch xa xò v.v.

Ngày nay, các tiêu thò phò tròñg đò đòñu giò m bòt. Đò cũng là mòi t khía còñh đòñ y ñòñ kinh tê tñ tñ xuòñg giò c./.